

Näytteenotto-ohjeet

Kaikki näyteastiat merkitään näytetunnistein. Näytetunnisteena voi olla viivakooditarra, tai nimi- ja henkilötunnus. Patologian näyteastioihin tulee aina merkitä viivakoodin lisäksi myös nimi ja henkilötunnus. Huom! Emme analysoi tunnisteettomia näyteastioita

Näytteenotto-, säilytys- ja lähetysohjeet on kuvattu tutkimuskohtaisesti [laboratoriokäsikirjassa](#).

Verinäytteet

Haasteellisessa näytteenottotilanteessa näytteet otetaan potilaan hoidon kannalta tärkeysjärjestyksessä. Kaikki putket sekoitetaan hyvin näytteenoton jälkeen.

Näytteenottojärjestys

1. Sitraattiputket: P -TT, P -INR ja P -APTT –näytemäärytyksiä varten otetaan ensin hukkaputki vain, jos näyte otetaan siipineulalla tai avotekniikalla.
2. Lisäaineettomat seerumiputket: Lääkeainetutkimuksia varten näyte otetaan ennen muita näytteitä geelittömään seerumiputkeen. Hivenainemäärytyksiä varten otetaan ensin lisäaineeton hukkaputki, jos muita tutkimuksia ei ole pyydetty. (Näytteeksi ei saa ottaa ensimmäisiä verimillilitroja).
3. Seerumi- / seerumigeeliputket
4. Hepariiniputket
5. EDTA -putket
6. Fluoridiputket: Fluoridi on entsyymimyrkky ja aiheuttaa solujen hajoamista, jonka vuoksi fluoridiputki otetaan aina viimeisenä.

Seeruminäytteet (fS-, S -)

Huolellisesti sekoitetun näyteputken annetaan jäähtyä ja hyytyä n. 0.5–1 tuntia huoneenlämmössä pystyasennossa, jonka jälkeen putki sentrifugoidaan. Poikkeavat sentrifugointiajat ym. ilmoitetaan laboratoriokäsikirjassa tutkimuskohtaisesti. Sentrifugoinnin jälkeen seerumigeeliputkia suositellaan pidettävän tunnin ajan pystyasennossa geelin asianmukaisen toiminnan varmistamiseksi. Tarvittaessa seerumi erotellaan sentrifugoinnin jälkeen puhtaaseen muoviputkeen (esim. geelittömään putkeen otetut näytteet).

Plasmanäytteet (fP-, P -)

Näytteet otetaan antikoagulanttia sisältäviin putkiin. (Tutkimuskohtaiset antikoagulantit on mainittu laboratoriokäsikirjassa näyte -kohdassa). Näyteputki käännettäessä välittömästi näytteenoton jälkeen rauhallisesti ylösalaisin n.10 kertaa hyytymisen estämiseksi. Putki jäähdytetään huoneenlämpöiseksi ennen sentrifugointia. Poikkeavat sentrifugointiajat ym. ilmoitetaan laboratoriokäsikirjassa tutkimuskohtaisesti. Plasma erotellaan sentrifugoinnin jälkeen puhtaaseen muoviputkeen.

Kokoverinäytteet (B -)

Näytteet otetaan antikoagulanttia sisältäviin putkiin. (Tutkimuskohtaiset antikoagulantit on mainittu laboratoriokäsikirjassa näyte -kohdassa). Hyytymisen estämiseksi näytteet sekoitetaan välittömästi kääntelemällä putkia rauhallisesti ylösalaisin n.10 kertaa tai asettamalla putki näytesekoittajaan noin yhden minuutin ajaksi. Kuljetuksen aikana kokoveri ei saa jäätyä eikä lämpötila saa nousta yli +37 °C, ellei laboratoriokäsikirjassa tutkimuskohtaisesti toisin mainita.

Kylmänäytteenotto

Näyte otetaan jääkaappikylmään +4 °C näyteputkeen, joka asetetaan jääkaappiin tai kiedotaan jäähdytetyn geelipussin sisään. Huolellisesti sekoitetun näyteputken annetaan hyytyä/jäähtyä n. 0.5–1 tuntia +4 °C:ssä pystyasennossa (huomioi seerumin pidentynyt hyytymisaika kylmänäytteessä). Hyytymisen/jäähtymisen jälkeen putki sentrifugoidaan välittömästi. Näyte sentrifugoidaan kylmässä, mikäli mahdollista. Sentrifugoinnin jälkeen seerumi/plasma erotellaan nopeasti puhtaaseen kierrekorkilliseen muoviputkeen. Eroteltu seerumi/plasma pakastetaan välittömästi ja lähetetään laboratorioon pakastelähetyksenä.

Virtsanäytteet

Vuorokausivirtsan / yövirtsan keräys

Virtsa säilytetään koko keräyksen ajan valolta suojattuna ja jääkaappilämpötilassa. Mahdollisesta säilöntäaineesta kaadetaan puolet keräysastiaan keräyksen alkaessa, loppu säilöntäaine lisätään keräysastiaan keräyksen puolessavälissä, hyvin sekoittaen. Kerätty kokonaisvirtsamäärä mitataan keräysastiasta. Virtsa sekoitetaan hyvin ja Vita Laboratorioon lähetetään tutkimuskohtainen määrä näytettä. Lähetteeseen merkitään potilastietojen lisäksi keräysaika, virtsamäärä ja mahdollisesti käytetty säilöntäaine.

Puhtaasti laskettu keskivirtsanäyte (PLV)

Virtsan perustutkimuksissa näytteenä käytetään puhtaasti laskettua virtsanäytettä (PLV). Ajoitetussa virtsanäytteessä näyte tulee ottaa aamulla tai aamupäivällä siten, että edellisestä virtsaamisesta on kulunut yli 4 tuntia. Akuutin virtsatieinfektion diagnostiikassa virtsanäyte joudutaan usein ottamaan heti (ajoittamaton näyte). Mikäli näyte on otettu säilöntäaineelliseen virtsanäytteen kuljetusputkeen (BD Vacutainer®), se voidaan säilyttää ja lähettää huoneenlämmössä. Tutkimuskelpoisena ko. putkessa näyte säilyy: Liuskakokeet 8 h, partikkelilaskenta (U-Solut) ja bakteeriviljely (U-BaktVi) 24 h

Huumausaineseulonta, työelämä

[STM:n ohjeistukseen](#) perustuva näytteenotto-ohje on [huumelähettemme](#) liitteenä.

Mikrobiologiset ja patologian näytteet

Näytteenottoon liittyvät erityisohjeet tulee tarkistaa kunkin tutkimuksen kohdalta [laboratoriokäsikirjasta](#).